

hunyt legmagyarabb illusztrator sírja még jeltelen, mert az eddig begyűlt 500 forint nem elegendő arra, hogy belőle méltó szoborművet lehessen állítani. «Ha minden fia-lánya ez országnak — mond a felhívás —, a kinek csak egy derült pillanatot szerzett, ezután egy morzsával járulna is hozzá: a sírja fölibe épült emlék a legdíszesebbek egyike volna. Keveset kérünk, de minden magyartól kérünk. Ne csak a Jankó János dicsét hirdesse majdan ez emlék: de a magyar nemzetét is, mely kegyeli és magasztalja az ő hű és nagy fiait. A siremlékre szánt adományt lapunk címére (Athenæum, IV, Barátok-tere 3) kérjük. A «Borsszem Jankó» szerkesztősége».

— A hamburgi kertészeti és állatkiállítás. A m. kir. államvasútak városi menetjegyirodája gazdáink figyelmébe ajánlja, hogy a hamburgi kertészeti kiállítás alkalmával június hó 17-én ugyanott egy rendkívül nagyszabású állatkiállítás nyílik meg, a melyet a német gazdák országos egyesülete rendez. Hogy gazdáink a kettős kiállítást minél kényelmesebben megtekinthessék és maguknak a német földbirtokosság haladásáról meggyőződést szerezhessenek, az államvasútak menetjegyirodája (Budapest, Hungária-szálló) Budapestről június hó 16-án különvonatot indít Hamburgba.

— Tanítónövendékek fölvétele. A znióváráljai állami tanítóképző intézetben az 1897/8. tanévre az első osztályban 10 ingyenes, 15 félingyenes növendék vétetik fel; a félingyenes növendékek havi 6 frtot fizetnek. A kérvények az illető tanfelügyelőség útján az igazgatósághoz nyújtandók be május hó 31-éig. *Az igazgatóság.*

MAGYAR PÆDAGOGIAI TÁRSASÁG.

Felolvasó ülés 1897 április 10-én.

Jelen vannak Hegedüs István elnöklése mellett:

Ferenczy János, Gyulay Béla, Groó Vilmos, György Aladár, Komáromy Lajos, Málnai Mihály, Négyesy László, Erdődy Imre, Peres Sándor, Schön József, Vajdaffy Gusztáv, Veress Ignác, Waldapfel János, Zichy Antal, Trájtler Károly, utóbbi mint jegyző.

I. Elnök az ülést megnyitja. *György Aladár* szabad előadást tartott az «Orsz. tanítói nyugdíjalapról». Előadja, hogy sehol a világon még ilyen nyugdíjalap nincsen. Mielőtt a nyugdíjtörvény életbe lépett, a nyugdíjazás inkább csak kegyelemből történt; rendszeresítve nem volt ez az ügy. Molnár Aladár gondoskodott erről első sorban, a midőn külön röpiratban írta meg véleményét. Tervezete azonban ellenszenvet keltett mind a tanítóságnál, mind a kormánynál, mert azt hitték, hogy

az akkori pénzügyi válság miatt ilyen törvényjavaslat nem fog keresztül menni az országgyűlésen. Maga Trefort és Gönczy is ellenezték eleinte. Molnár Aladár azonban többed magával, különösen az országos tanítógyűlés végrehajtó-bizottsága útján erős actiót fejtett ki tervezete megvalósítása érdekében s a képviselőkhez eljárt deputálásoknak oly sikere lett, hogy a törvényjavaslat mégis az országgyűlés elé került s a képviselők tömeges támogatásával törvénynyé is vált. A tanítói nyugdij-törvény tehát valósággal kieroszakolt törvényalkotás volt. Az alapnak jelenleg 13 millió forint a vagyona, melynek létrehozása kevésbé a tanítókat, mint inkább az iskolafentartókat terhelte. Az alap növekedtével a tanítóság lépéseket tett arra nézve, hogy az alap jótéteményei minél nagyobb mértékben terjesztessenek ki és hogy minél nagyobb előnyöket biztosítson részükre. Akkor 300 forint biztosított nyugdij-összeg megfelelt a tanítói fizetések átlagának, míg ma már ez utóbbi 527 frtra szökött fel. Immár érvényre jutott az az elv, hogy ki-ki teljes és meglevő fizetésének arányában kapja meg a nyugdiját. A tanítóság újabb időben az idő leszállítása érdekében is tett lépéseket; valamint arra vonatkozólag is, hogy az öregebb tanítók javára szintén történjenek engedmények. Számítások útján arra a következtetésre jut, hogy a tanítóságnak átlag 10—11%-a éri el a teljes nyugdíjra jogosultságát, melyre $1\frac{1}{2}$ —2 millió teljesen elegendő. Jelenleg az alap 1.600,000 frtot jövedelmez, mely azonban évről-évre szaporodik, különösen mióta a 15 kros hozzájárulás is a nyugdíj-alap javára esik. Az alap jelenleg $\frac{1}{2}$ millió frtot ad ki. Ugyancsak az alaphoz külön tanítói árvaházak tartatnak fenn. A kezelési költséget azonban nagynak tartja. Az alap évenként különböző oldalról 2—3 millió frttal növekedik. Minthogy az iskolák államosításának kérdését több oldalról tárgyalják s a kérdés magára a nyugdíj-alapra is befolyással van, ő is megemlékezik erről. A kérdésről általában szólva megjegyzi, hogy bár az államférfiak ellene vannak is az iskolák államosításának, a tanítóságnak mégis szívósan kellene ragaszkodnia ehhez. Az alaphoz az állam előbb 50,000, majd 100,000, végül évenként 150,000 forintot állít be a költségvetésbe. Az állami iskolák azonban folyton szaporodnak és azért helytelen, hogy ezt a quotát nem igazítják, bár igazság szerint azt még egyszer annyival emelni kellene. Az a véleménye, hogy az állam nem nyereszkeskedhetik az alappal, miért is a törvénynek ezt a pontját javítani kell. A 40. korévnék leszállítása nehézségekkel jár és még a tanítók nagyobb hozzájárulásával sem lehetne a kérdést megoldani. Változtatni kell azonban az özvegyek és árva nyugdiján, mely épepséggel nem felel meg a helyzetnek s egyébnek koldusalamizsnánál nem tekinthető. Sürgetni kellene, hogy az alap vezetése ne külön osztályra ruháztassék; az alap nem országos jellegű, hanem a tanítók magánvagyon. Kivánatos lenne tehát, ha a

tanítótság az alap kezelésébe nagyobb mértékben folyhatna be. Jelenleg csak *egy* tanító foglal helyet a bizottságban, ideje volna, hogy erre vonatkozólag a tanítótság mozgalmat indítson. Immár 6 éve annak, hogy a képviselőház utasította a kormányt a revisióra; a tanítótság ne várja be azt, míg hivatalosan felszólítják véleményének előadására, hanem gondolkodozzanak fölötte már most és alapos számítások és hozzávetések alapján munkálkodjanak már jó eleve és tegyenek az 1901. évben bekövetkező revisióra vonatkozólag elfogadható javaslatokat.

Elnök köszönetet mond az előadónak, a miért e nagyérdékű kérdést a Társaságban felvetette. Ilyen kérdéssel való foglalkozás megéri a közvéleményt s ez a Társaság működési irányához nagyon közel áll. Felhívja az előadót, hogy mai értekezését írja meg a Társaság folyóirata számára.

Elnök ezután felkéri az ülésen jelen levő *Zichy Antal* urat, hogy véleményét a kérdésre vonatkozólag elmondani sziveskedjék. *Zichy Antal* köszönetet mond a figyelemért és kijelenti, hogy az előadó úrnak értekezését nagy érdekléssel hallgatta és fejtegetéséhez ő is csatlakozik. *Groó Vilmos* visszapillantást vetett a nyugdíjtörvény keletkezési korszakára, a midőn a tanítóssággal együtt ő is közreműködött annak életbelépésénél. Ismeri a kezelés hiányait s tudja, hogy a törvénynek több sérelmes §-a még eddig méltányos elintézésben nem részesült. A maga részéről csak örvideni tud, hogy az előadó oly szakértően és behatóan szolt a kérdéshez, melynek megbírlására első sorban épen ő a hivatott, a ki a nyugdíjalap megteremtéséhez hozzájárult.

György Aladár zárószavában megemlékezik a 15 kros hozzájárulásokról, mely intézkedés ellen a tanítótság erős actiót fejtett ki; de azért ő ennek a jogosultságát még sem vonhatja kétségbe; csak azt helyteleníti, hogy ezt a járulékot a tanítósnak magának kell beszedni, holott evvel a teendővel más hatósági közeg volna felruházandó. Ez a 15 kr. szép összeget hoz évenként az alapnak s ez okból nem kívánja, hogy ettől az alap elessék. Hiszi, hogy a behajtás módzata változást fog szenvedni.

Elnök a vitát bezárja.

Felolvasó ülés 1897 április hó 24-én.

Jelen vannak dr. *Heinrich Gusztáv* elnöklése mellett *Böngérfy János*, *Erődy Béla*, *Gőz József*, *Groó Vilmos*, *Halász Ferencz*, *Hóman Ottó*, *Kerékgyártó Elek*, *Kovács János*, *Lázár Béla*, *Lányi Ernő*, *Láng Nándor*, *Négyesy László*, *Pasteiner Gyula*, *Peres Sándor*, *Schambach Gyula*, *Sebestyenné Stetina Ilona*, *Waldapfel János*, *Veszely Ödön*, *Volenszky Gyula*, *Veress Ignác*, *Zichy Antal*, *Trájtler Károly*, utóbbi mint jegyző.

I. Elnök az ülést megnyitja. Dr. *Bartos Fülöp*nek «*Amerikai vélemények az idegen nyelvek tanításáról*» című értekezését dr. *Kovács János* titkár olvastá fel. A Társaság köszönetet szavaz az előadónak.

II. Dr. *Láng Nándor*: «*Az ifjúság művészeti neveléséről*» értekezett. Elnök a Társaság nevében köszönetet mondott az előadónak.

III. Dr. *Kovács János* titkár indítványára kimondta a Társaság, hogy szakirodalmunkra nézve szükségesnek tartja egy Magyar Pædagogiai Encyclopædia megjelenését s elkészítését a Társaság feladatai közé beleillőnek találja; továbbá ha a Társaság ennek kivihetőségéről meggyőződést szerez, maga vállalkozik kiadására. A Társaság dr. *Kármán Mór* elnöklése mellett *György Aladár*, *Szuppán Vilmos*, *Waldapfel János* és dr. *Kovács János* titkárból álló bizottságot küldött ki azzal az utasítással, hogy a kivitel módozatait tanulmányozza s arról az októberi ülés elé javaslatot tegyen.

IV. A felolvasó ülést a r. tagok zárt ülése követte. Titkár jelenti, hogy az elnökség benyújtotta a vallás- és közoktatásügyi ministeriumhoz az államsegély iránti kérelmét. Jelenti továbbá, hogy a «Szabad Lyceum» ápr. 4-iki közgyűlésén a Társaságot az elnök és a titkár képviselte. Végül a titkár előterjesztésére a Társaság a következőket vette fel kültagokul: *Sziklay P. Gyula* és *Máthé Géza* s. tanfelügyelők (N.-Becskekerek), *Lád Károly* polg. isk. igazgató (Budapest), *Baranyai Gyula* polg. isk. igazg. (Szeged), *Perjéssy László* polg. és felső keresk. iskolai igazg. (Nagy-Rócze), *Vaszko György* polg. isk. tanár (Budapest), *Mórán Fülöp* fels. keresk. isk. tanár (Szeged).

Az ülés véget ér.

BEKÜLDÖTT MŰVEK.

A magyar nemzet története. Szerkeszti *Szilágyi Sándor*, kiadja az Athenæum irod. és nyomdai részv. társulat. 103—105. füz. («A nemzeti államalkotás» cz. IX. kötetéből, Ballagi Géza tollából) számos illusztrációval. Hetenként egy füzet jelenik meg, füzetje 30 kr.

Dr. Badiés Ferencz: Magyar olvasókönyv III. A középiskolák harmadik osztálya számára. Lampel R. (Wodianer F. és fia). 224 l. Ára füzve. 1 frt, kötve 1 frt 20 kr.

Latin iskolai classicusokhoz való præparatio. Szerkeszti *Dávid István*. 26. füzet. *C. Sallusti Cispici De Catilinæ coniuratione.* Magyarázta dr. *Kapossy Lucian.* Második füzet 32 — végig. 49—102 l. Ára 50 fillér. Lampel. (Wodianer).

Gyakorlati tót nyelvtan. Dr. *Ahn F.* tanmódszere szerint. Irta *Glósz Miksa* főgymnasiunai rendes tanár. Második kiadás. Lampel (Wodianer). 210 l. Ára 80 kr.

A világ története. Polgári és felsőbb leányiskolák számára. I. rész. Ókor. Középkor Nagy Károlyig. Irta *Földes Géza.* Lampel (Wodianer). 108 l. Ára füzve 70 kr., kötve 90 kr.

